

Sosyal Medyanın Dilbilimi: Bir Giriş*

 Beril ÖZER¹

¹ Dr.,
ozerozerberil@gmail.com,
ORCID: 0000-0001-5638-2181

Gönderilme / Received
16.02.2025

Kabul Tarihi / Accepted
18.03.2025

Yayın Tarihi / Published
27.03.2025

Öz

Bu çalışma, Andreea S. Calude'un The Linguistics of Social Media: An Introduction adlı kitabını incelemektedir. Kitap, sosyal medya platformlarında dilin kullanımını teorik ve uygulamalı çerçevede ele alarak, dilbilimin temel kavramlarını sosyal medya bağlamında tartışmaktadır. On bölümden oluşan kitap, her bölümde belirli bir dilbilim teorisini açıklamakta ve ilgili sosyal medya platformlarından örnekler sunmaktadır. Çalışma, dilbilim disiplininin alt alanlarını (fonoloji, morfoloji, dilbilgisi, anlambilim, edimbilim, söylem analizi) tanıtırken, dilin sosyal medya ortamında nasıl işlev gördüğünü ele almaktadır. Kullanıcıların dil seçimleri, kimlik inşası, hedef kitle tasarımı, söylem biçimleri ve çokdillilik gibi konular detaylandırılarak analiz edilmektedir. Çalışma, kitabın içeriğini ve ele aldığı konuları kapsamlı bir şekilde değerlendirerek, sosyal medya dilbilimi alanına katkılarını eleştirel bir bakış açısıyla sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Dilbilim, Söylem Analizi, Sosyal Medya Dili, Konuşma Eylemleri

* Bu makale intihal tespit yazılımlarıyla taranmıştır. Benzerlik tespit edilmemiştir.

This article has been scanned by plagiarism detection softwares. No similarity detected.

** Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

In this study, the rules stated in the "Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive" were followed.

*** Çalışma tek yazar tarafından yürütülmüştür.

The study was conducted by a single author.

**** Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

There is no conflict of interest with any institution or person within the scope of the study.

Kaynak gösterme / To cite this article: Özer, B. (2025). Sosyal Medyanın Dilbilimi: Bir Giriş. İletişim ve Toplum Araştırmaları Dergisi, 5(1), 255-262. doi: 10.59534/jcss.1641009

From Past to Present: B2B Publishing in Türkiye

Beril ÖZER¹

¹ Dr.,
ozerozerberil@gmail.com,
ORCID: 0000-0001-5638-2181

Gönderilme / Received

16.02.2025

Kabul Tarihi / Accepted

18.03.2025

Yayın Tarihi / Published

27.03.2025

Abstract

This study examines Andreea S. Calude's book *The Linguistics of social media: An Introduction. The book explores the use of language on social media platforms within both theoretical and applied frameworks, discussing fundamental linguistic concepts in the context of social media. Comprising ten chapters, each section explains a specific linguistic theory and provides relevant examples from social media platforms. The study introduces subfields of linguistics (phonology, morphology, grammar, semantics, pragmatics, discourse analysis) while analyzing how language functions in social media environments. Topics such as users' language choices, identity construction, audience design, discourse styles, and multilingualism are examined in detail. This study provides a comprehensive evaluation of the book's content and the subjects it addresses, offering a critical perspective on its contributions to the field of social media linguistics.

Keywords: Social Media, Linguistics, Discourse Analysis, Social Media Language, Speech Acts

Giriş

Kitabın Künyesi: Calude, A. S. (2024). The linguistics of social media: An introduction. Routledge. 230 pages. ISBN: 1032330945.

Routledge, 2024 yılında Andreea S. Calude tarafından yazılan “The Linguistics of Social Media: An Introduction” adlı eseri yayımladı. Eserin ana dili İngilizce’dir. Eser, on bölümden oluşmaktadır ve toplam sayfa sayısı 230’dur. Kitap, her biri iki bölümden oluşan on bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümler temel dilbilim teorisini tanıtırken, ikinci bölümler belirli bir söylem amacını göstermek için farklı sosyal medya platformlarından örnekler içeren vaka çalışmalarından oluşmaktadır.

Andreea S. Calude, dilbilim alanında uzman bir akademisyendir. Çalışmaları, özellikle dil değişimi, kelime oluşumu, konuşma analizi ve sosyal medya dili gibi konulara odaklanmaktadır. The Linguistics of Social Media: An Introduction (2024) kitabında, sosyal medya platformlarında dilin nasıl kullanıldığını teorik ve pratik çerçevelerde ele alarak sosyal medya dilbilimi alanına önemli bir katkı sunmaktadır.

“Dil ve Sosyal Medya” başlıklı birinci bölüm, sosyal medyada dil kullanımını betimleyici ve işlevsel bir çerçevede ele alarak dilbilim disiplinine giriş yapmaktadır. Betimleyici ve kuralcı yaklaşımlar arasındaki farkları vurgularken, fonoloji, morfoloji, dilbilgisi, anlambilim, edimbilim ve söylem analizi gibi alt disiplinleri tanıtmakta ve dilin yapısal ile işlevsel yönlerini incelemektedir. Bölüm, standart ve standart olmayan dil biçimlerinin iletişimsel eşitliğini savunarak, sosyal ve kültürel bağlamların dil kullanımına etkisini örneklerle açıklamaktadır. Sosyal medya platformlarında dil çeşitliliğinin yansımaları ve çevrim içi iletişimin dilsel-sosyal dinamikleri üzerindeki etkileri tartışılmaktadır. Bölüm, dilbilim teorileri ile sosyal medya dilini ilişkilendirerek, standart ve standart olmayan biçimlerin toplumsal dayanışma, kimlik ve prestij açısından işlevlerini analiz etmektedir. Dilbilimin temel kavramlarını detaylandırarak sosyal medya diliyle ilişkilendirmesi, okuyucuya sağlam bir teorik temel sunmaktadır. Ancak, bölümün teorik çerçeveye odaklanması, sosyal medya bağlamındaki spesifik örneklerin sınırlı kalmasına neden olabilir. Teorik açıklamalar güçlü olsa da daha fazla vaka analizi ve ampirik çalışma ile desteklenmesi bölümün kapsamını genişletebilir. Ayrıca, akademik terminoloji, dilbilime aşina olmayan okuyucular için zaman zaman karmaşık gelebilir.

“Sosyal Medyayı Amacınıza Uygun Kullanmak: Tür, Biçem ve Üslup İncelemesi” başlıklı ikinci bölüm, dilin yalnızca bilgi aktarımı değil, aynı zamanda farklı iletişim amaçlarına hizmet eden çok yönlü bir araç olduğunu vurgulamaktadır. Konuşma ve yazılı dil arasındaki sürekliliği ele alarak, sosyal medya platformlarında dilin tür (genre), kayıt (register) ve üslup (style) açısından nasıl çeşitlendiğini incelemektedir. Bölüm, anlık mesajlaşmaların gayri resmi, hızlı ve duygusal bir yapıya sahip olduğunu; Reddit forumlarının kişisel ve tartışmacı bir dil kullanarak ikna edici bir üslup sunduğunu; Vikipedi makalelerinin ise tarafsız, akademik ve nesnel bir dil benimseyerek güvenilir bilgi aktarmaya odaklandığını ifade etmektedir. Aynı platform içinde bile, örneğin Vikipedi’nin “Talk” sayfalarında, daha etkileşimsel ve gayri resmi bir dilin kullanıldığına dikkat çekilmektedir.

Bu bağlamda, sosyal medya ortamlarında dilin bağlamsal çeşitliliğe uyum sağladığı ve farklı işlevler üstlendiği ortaya konulmaktadır. Bölüm, sosyal medya platformlarının dil kullanımı üzerindeki etkisini işlevsel ve bağlamsal bir çerçevede analiz etmekte; anlık mesajlaşmalar, Reddit ve Vikipedi gibi farklı platformları ele alarak dilin sosyal medyada nasıl değiştiğine dair somut örnekler sunmaktadır. Ancak, bölüm sosyal medya platformlarında dil kullanımına dair genel bir çerçeve sunarken, söylem analizi açısından daha detaylı incelemeler sınırlı kalmaktadır. Kullanıcıların dil tercihlerini nasıl şekillendirdiğine dair ampirik veriler veya nitel çalışmalar daha kapsamlı ele alınabilirdi.

“Sosyal Medyayı Kendi Topluluğunuzla İletişim Kurmak için Kullanmak: Hedef Kitle Tasarımı, Dil Seçimi ve Çok Dillilik Üzerine Düşünceler” başlıklı üçüncü bölüm, sosyal medyada dil kullanımının hedef kitle tasarımı, dil seçimi ve çokdillilik bağlamındaki rolünü ele almaktadır. Allan Bell’in “Audience Design” teorisi temel alınarak, kullanıcıların dil seçimleri ve stil değişimlerinin görünür veya görünmeyen hedef kitlelere uyum sağlamak amacıyla stratejik olarak nasıl şekillendiği açıklanmaktadır. Kod değişimi ve ödünç alma gibi çokdillilik stratejilerinin, kullanıcıların farklı diller arasında geçiş yaparak iletişimlerini güçlendirmelerine nasıl katkıda bulunduğu incelenmektedir. Facebook ve TikTok gibi platformlarda, dil karışımının yerel topluluklarla bağ kurma ve prestij kazanma amaçlarıyla kullanıldığı vurgulanmaktadır. TikTok’ta İngilizce’nin modernlik ve yüksek statü sembolü olarak stratejik bir şekilde tercih edildiği belirtilmektedir. Bölüm, sosyal medyada dilin iletişim, kimlik inşası ve sosyal etkileşim açısından performatif bir rol oynadığını ortaya koyarak, dil seçimlerinin hedef kitleyi çekmek ve etkilemek için bilinçli bir strateji olarak nasıl kullanıldığını tartışmaktadır. Kullanıcıların farklı diller arasında nasıl geçiş yaptığını dair örneklerle çokdillilik stratejilerini detaylandırmakta ve Facebook ile TikTok gibi sosyal medya platformlarındaki dil kullanımlarını karşılaştırarak bağlamsal farklılıkları ortaya koymaktadır. Dilin yalnızca bir iletişim aracı değil, aynı zamanda sosyal statü ve kimlik inşasında nasıl kullanıldığına dair açıklayıcı bir çerçeve sunmaktadır. Ancak, kullanıcıların dil tercihlerini nasıl şekillendirdiğini destekleyen ampirik çalışmalar ve istatistiksel analizler sınırlı olabilir. Facebook ve TikTok örnekleri öne çıkarken, Twitter, Instagram ve YouTube gibi platformlardaki dil stratejilerine de yer verilebilirdi.

“Sosyal Medyayı İşleri Halletmek için Kullanmak: Söz Edimleri ve Nezaket Analizi” başlıklı dördüncü bölüm, sosyal medyada dilin işlevsel kullanımını, konuşma eylemleri teorisini ve nezaket stratejilerini ele almaktadır. Austin ve Searle’nin konuşma eylemleri teorisi, dilin yalnızca bilgi iletmekle kalmayıp talep etme, emir verme ve özür dileme gibi eylemleri gerçekleştirmek için nasıl kullanıldığını açıklamaktadır. Dolaylı konuşma eylemleri, nezaketi koruma ve yüz tehditlerini azaltmada önemli bir strateji olarak ele alınmaktadır. Brown ve Levinson’un nezaket teorisi, sosyal medya platformlarında pozitif ve negatif yüz ihtiyaçlarını karşılamanın önemini vurgulamaktadır. LinkedIn gibi profesyonel sosyal medya platformları, bireylerin ve markaların stratejik dil kullanımıyla kendilerini tanıtmalarını ve ağ kurmasını teşvik etmektedir. Kullanıcılar, dolaylı ve doğrudan kendini övme stratejileriyle başarılarını sergilerken, nezaket ifadeleriyle sosyal riskleri azaltmaktadır. Bölüm, sosyal medyada dilin yalnızca iletişim değil, aynı zamanda stratejik bir araç olarak nasıl kullanıldığını analiz etmekte ve

sosyal medya dil stratejilerinin profesyonel iletişimdeki önemini vurgulamaktadır. Ancak, profesyonel ve kişisel platformlar arasındaki dil stratejileri daha detaylı karşılaştırılabilir ve ampirik çalışmalarla desteklenmesi bölümü daha kapsamlı hale getirebilirdi.

“Sosyal Medyayı Kendiniz Olmak İçin Kullanmak: Göstergeleme, Cinsiyet ve Uygulama Topluluklarını İncelemek” başlıklı beşinci bölüm, kullanıcıların sosyal medya platformlarında kimliklerini sergilemek için dilsel, görsel ve performatif stratejiler kullandığını vurgulamaktadır. Göstergeleme (indexing), bireylerin belirli topluluk normlarına uygun yönlerini öne çıkarırken, diğer özelliklerini geri planda bırakma süreci olarak ele alınmaktadır. Bölüm, sosyal medya platformlarının kimlik inşası ve toplumsal normlara meydan okuma süreçlerindeki rolünü incelemektedir. Twitter ve TikTok, cinsiyet kimliklerini ifade etmek için dilsel ve görsel araçların kullanıldığı önemli platformlar olarak değerlendirilmektedir. TikTok’un müzik ve dans gibi çok modlu özellikleri, bireylerin kimliklerini daha özgün şekilde sergilemelerine imkân tanımaktadır. Ayrıca, Afrika Amerikan İngilizcesi (AAVE) gibi dil biçimlerinin, toplumsal normlara karşı duruş sergilemek ve belirli topluluklarla özdeşleşmek için kullanıldığı belirtilmektedir. TikTok meydan okumaları (challenges), marjinalleşmiş kimliklerin ifade edilmesi için alan açarak bireylerin ayrımcılık deneyimlerini paylaşmasına ve topluluk desteği kazanmasına katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak, sosyal medya, bireylerin dilsel ve görsel araçlarla kimliklerini ifade etmeleri, topluluklar oluşturmaları ve normatif yapılara meydan okumaları için etkili bir alan sunmaktadır. Ancak, kimlik ifadesinin kullanıcılar tarafından nasıl deneyimlendiğine dair daha fazla nitel ve nicel veri içerebilir. YouTube, Instagram ve Facebook gibi platformların kimlik inşasına katkıları daha detaylı incelenebilirdi. Ayrıca, sosyal medya platformlarında kimlik inşasının nasıl evrildiği ve platform politikalarının bu süreci nasıl etkilediği daha kapsamlı ele alınabilirdi.

“Dünyayı Kurtarmak İçin Sosyal Medyayı Kullanmak: Metaforu Teorileştirmek” başlıklı altıncı bölüm sosyal medyanın toplumsal ve siyasi iletişimdeki rolünü ve metaforların bu süreçteki etkisini incelemektedir. Facebook ve TikTok gibi platformların, siyasetçilerin ve toplulukların mesajlarını geniş kitlelere ulaştırmada kritik bir araç olduğu, metaforların ise bu mesajları güçlendirdiği vurgulanmaktadır. Siyasi partiler, genç hedef kitleye hitap eden eğlenceli ve duygusal içerikler paylaşarak sosyal medya aracılığıyla etkili iletişim stratejileri geliştirmektedir. Covid-19 pandemisinde kullanılan savaş metaforları, krizin algılanışını şekillendirmiş, ancak iş birliği ve dayanışmayı vurgulayan alternatif metaforların önemi de tartışılmıştır. Sonuç olarak, sosyal medya ve metaforlar, toplumsal algı ve siyasi stratejiler üzerinde önemli bir etkiye sahiptir ve kriz yönetimi ile siyasi iletişim süreçlerinde stratejik bir araç olarak değerlendirilmektedir. Bölüm, siyasi ve toplumsal iletişimde metaforların kritik rolünü sistematik bir çerçevede ele almakta ve Facebook ile TikTok’un kitle iletişimindeki etkisini güncel örneklerle değerlendirmektedir. Kriz dönemlerinde metaforların algıyı nasıl şekillendirdiğine dair eleştirel bir bakış sunarak alternatif yaklaşımlar önermektedir. Ancak, Covid-19 dışında farklı krizler veya siyasi kampanyalarda kullanılan metaforların sosyal medya üzerindeki etkileri daha geniş bir perspektifte ele alınabilirdi. Sosyal medyada metafor kullanımının etkisini ölçen istatistiksel analizler veya kullanıcı tepkilerine dair veriler eklenebilirdi.

Facebook ve TikTok’a odaklanılırken, Twitter ve Instagram gibi platformların siyasi metafor kullanımındaki rolü de karşılaştırmalı olarak ele alınabilirdi.

“Sosyal Medyayı Kullanarak Kamuoyu Etkisi Yaratmak: Metinleri Hareket Analizi ve Derlem Dilbilimi ile İncelemek” başlıklı yedinci bölüm, sosyal medyada dilin kamuoyu oluşturma ve sosyal etkileşimdeki rolünü analiz etmektedir. Hareket analizi ve derlem dilbilimi yöntemleri, çevrim içi platformlardaki dil kullanımının bireyler ve topluluklar üzerindeki etkisini incelemek için kullanılmaktadır. Bölüm, kültürel farklılıkların geri bildirim ve yorum algısını nasıl şekillendirdiğini tartışarak, İngiltere’deki büyük zincir restoranlar ile İtalya’daki aile işletmelerinin olumsuz yorumlara verdiği tepkiler arasındaki farkı örneklemektedir. Greta Thunberg’in 2019 BM İklim Zirvesi konuşmasına gelen YouTube yorumları, çevrim içi zorbalık ve nefret söylemi bağlamında incelenerek, gençliği, cinsiyeti ve kişisel özellikleri hedef alan ifadelerin yoğunluğu vurgulanmaktadır. Bölüm ayrıca, sosyal medya platformlarının ideolojik ve kutuplaşmış söylemler için bir alan sunduğunu ve yazılı-sözlü dilin birleşimiyle melez bir metin türü oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, sosyal medya dili, yalnızca bilgi iletmekle kalmayıp ideolojik tutumları şekillendiren bir araç olarak değerlendirilmektedir. Ancak, Twitter, Facebook ve Reddit gibi platformlardaki nefret söylemi ve ideolojik kutuplaşma da incelenebilirdi. Ayrıca, nefret söylemi üzerine daha fazla ampirik veri ve sosyal medya söylemlerinin zaman içindeki değişimi üzerine daha kapsamlı analizler eklenebilirdi.

“Sosyal Medyayı Eğlendirmek ve Güzel Vakit Geçirmek için Kullanmak: Kelime Oluşumu ve Dil Bilgisi Yapılarının Tanıtılması” başlıklı sekizinci bölüm, sosyal medyada mizah ve eğlencenin nasıl üretildiğini incelemektedir. Kelime oluşumu ve dil bilgisi yapıları bağlamında, internet memelerinin ve dilin yaratıcı kullanımının bu süreçteki rolü ele alınmaktadır. Memeler, tanınmış kültürel referanslar, dilsel kalıplar ve görselleri bir araya getirerek mizahi içerikler üretir. Yapısal tekrarlar, zıtlıklar ve absürtlük, memelerin etkisini artıran temel unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Sosyal medya platformlarında hızla yayılan bu içerikler, dilin esnekliğini kullanarak hem eğlenceli hem de bağ kurucu bir işlev üstlenmektedir. Sonuç olarak, bu bölüm sosyal medya dilinin ve memelerin kültürel etkileşimdeki önemini ve modern iletişimdeki yerini vurgulamaktadır. Ancak, popüler memeler üzerinden daha fazla analiz yapılabilirdi. Twitter, Instagram, TikTok ve Reddit gibi platformlardaki meme kültürünün farklı yönleri daha detaylı incelenebilirdi. Ayrıca, sosyal medya mizahının nasıl evrildiği ve dilsel kalıpların zaman içinde nasıl değiştiği daha geniş bir çerçevede ele alınabilirdi.

“Diliniz için Toplanmak Amacıyla Sosyal Medyayı Kullanmak: Dilsel Canlılığı ve Dil Tehlikesini Ölçmek” başlıklı dokuzuncu bölüm, sosyal medyanın tehdit altındaki dillerin korunmasındaki rolünü incelemektedir. UNESCO’nun belirlediği kriterler doğrultusunda, dilin canlılığı ve korunması ele alınmakta, konuşan kişi sayısı, çocuklara aktarım ve günlük işlevsellik gibi faktörler değerlendirilmektedir. Sosyal medya, dilin sürdürülebilirliği açısından önemli bir araç olarak görülmekte, Facebook, Twitter ve TikTok gibi platformların farkındalık yaratmada ve genç kuşaklara aktarımda etkili olduğu belirtilmektedir. Hashtagler ve dijital aktivizm, bu dillerin görünürliğini artırırken, şarkılar, videolar ve yazılı içerikler kültürel mirası koruma aracı olarak ele alınmaktadır. Sonuç olarak, sosyal medya, tehdit

altındaki dillerin korunmasını teşvik eden stratejik bir alan sunmaktadır. Ancak, Instagram, YouTube ve Reddit gibi platformların etkisi daha ayrıntılı incelenebilir ve sosyal medyada dillerin yaygınlığına dair daha fazla istatistiksel veri sunulabilirdi.

“Sonuç: Etik Değerlendirmeler ve Dil Değişimi” başlıklı onuncu ve son bölüm, sosyal medyanın dil değişimi üzerindeki etkilerini ve ortaya çıkan etik soruları incelemektedir. Sosyal medya, dil değişimini hızlandırarak yeni kelime oluşumları, kısaltmalar ve kullanım biçimlerinin yaygınlaşmasını sağlamıştır. Hashtagler ve argo ifadeler, sosyal medya sayesinde kısa sürede popüler hale gelip hızla etkisini kaybetmektedir. Dilin coğrafi ve demografik sınırları aşmasını kolaylaştırarak, özellikle genç nesiller arasında dil değişiminin hızını artırmaktadır. Ancak bu süreç, geleneksel dil normlarından sapmalar ve dilin geçici doğası gibi zorlukları da beraberinde getirmektedir. Bölüm ayrıca, sosyal medya diline ilişkin araştırmalarda etik sorumlulukların önemini vurgulamaktadır. Veri toplama ve analiz süreçlerinde kullanıcı gizliliğinin korunması ve zarar riskinin minimize edilmesi temel ilkeler olarak belirtilmektedir. Tehdit altındaki dillerle ilgili çalışmalarda kültürel duyarlılığa dikkat edilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Sonuç olarak, sosyal medya, dil değişiminin hızını ve yayılımını artırarak iletişim biçimlerini dönüştürmüş, ancak bu süreçte etik ve kültürel farkındalıkların dikkate alınması gerekliliğini ortaya koymuştur.

Kitap, sosyal medya dilinin işleyişini anlamak ve analiz etmek için kapsamlı bir kaynak sunmaktadır. Güncel örneklerle desteklenen bölümler, konuları daha anlaşılır ve ilgi çekici hale getirmektedir. Sosyal medya ve dil arasındaki etkileşimi ele alırken, teorik çerçeveyi pratik kullanım alanlarıyla birleştirmesi kitabın güçlü yönlerinden biridir. Genel olarak, sosyal medya dili üzerine çalışanlar ve bu alana ilgi duyanlar için önemli bir eser niteliğindedir.

Kaynakça

- Austin, J. L. (1975). How to do things with words (2nd ed.). Oxford University Press.
- Bell, A. (1984). Style as audience design. *Language in Society*, 13, 145-204.
- Brown, S., & Levinson, S. (1987). Politeness: Some universals in language usage. Cambridge University Press.
- Calude, A. S. (2024). The linguistics of social media: An introduction. Routledge.
- Searle, J. R. (1969). Speech acts: An essay in the philosophy of language. Cambridge University Press.